

Nr 107.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag angående löne- och pensionsförmåner för personal å försvarets reservstater; given Stockholms slott den 5 mars 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Allan Nordenstam.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I anslutning till förslag, som i annat sammanhang underställts riksdagens prövning, upptages i förevarande proposition förslag till löne- och pensionsreglering för personal å försvarets reservstater.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1954.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anmäler t. f. chefen för civildepartementet, statsrådet Nordenstam, fråga om *löne- och pensionsreglering för personal å försvarets reservstater* samt anför därvid följande.

Inledning.

Enligt gällande försvarsorganisation finnes vid armén, kustartilleriet och flygvapnet vid sidan av de aktiva staterna upprättade reservstater, som rekryteras med från aktiv stat förtidsavgången personal. Den som innehar beställning på reservstat är skyldig att fullgöra fredstjänstgöring 90 dagar för varje under anställningstiden infallande hel treårsperiod.

De reservstatsanställda åtnjuter lön motsvarande inemot en halv årslön i beställning på aktiv stat i lägsta ortsgrupp samt därutöver vissa särskilda förmåner under tjänstgöring. Vidare föreligger rätt till pensionsförmåner på visst sätt reducerade i förhållande till de motsvarande förmåner, som skulle ha tillkommit vederbörande vid kvarstående på aktiv stat.

1947 års riksdagsrevisorer framförde i sin berättelse till 1948 års riksdag vissa principiella betänkligheter gentemot nuvarande system för de reservstatsanställdas avlönande och uttalade sig i samband därmed för en allmän översyn av reservstatsorganisationen. Vidare har vid upprepade tillfällen från personalhåll framställts önskemål om en omprövning av de reservstatsanställdas löne- och pensionsförhållanden med hänsyn till att ifrågavarande anställda icke fått del av de löne- och pensionsförbättringar, som år 1947 genomfördes för bl. a. den aktiva personalen.

Med beaktande härav uppdrog jag åt numera byråchefen hos skogsstyrelsen S. H. T. Beskow att utreda frågan om en löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen. Till fullföljande av sitt uppdrag inkom Beskow i mars 1952 till civildepartementet med en promemoria, vari föreslogs betydande förbättringar av nu utgående förmåner. Detta förslag utsattes vid remissbehandlingen för stark kritik och ansågs icke böra läggas till grund för proposition till riksdagen.

Under hösten 1952 föranstaltade jag om en förnyad utredning av ifrågasvarande spörsmål och uppdrog åt *statskommisarien K. A. Lindbergson* att utföra densamma. På uppdrag av chefen för försvarsdepartementet har utredningsarbetet sedermera utvidgats att omfatta en allsidig översyn av reservstatsinstitutionen. Med skrivelse den 30 november 1953 har Lindbergson överlämnat utredning rörande ny organisation för försvarets reservstater m. m. Yttranden däröver har efter remiss avgivits av överbefälhavaren, cheferna för armén, marinen och flygvapnet, försvarets civilförvaltning, statskontoret, statens lönenämnd, Svenska officersförbundet samt Svenska underofficersförbundet. Vidare har av chefen för marinen överlämnats ett av inspektören för kustartilleriet avgivet yttrande i ärendet.

På grundval av den av statskommisarien Lindbergson framlagda utredningen har chefen för försvarsdepartementet i propositionen nr 1954: 110 upptagit fråga om en omorganisation av reservstaterna. I nämnda proposition föreslås, att antalet reservstatsbeställningar skall minskas från f. n. 319 till 202. Ytterligare förordas, att sådana beställningar skall avses endast för fanjunkare (motsvarande), kaptener, majorer och överstelöjtnanter. För övergång på reservstat förutsättes skola erfordras, att beställningshavaren fyllt 35 år och under minst 12 år innehafvt anställning på aktiv stat, därav minst 2 år i beställning motsvarande reservstatsbeställningen. Befordran på reservstat förutsättes icke skola ske. I fråga om tjänstgöringsskyldigheten ifrågasattes ingen ändring.

Nuvarande löne- och pensionsbestämmelser m. m.

Då vid 1914 års senare riksdag meddelades beslut om upprättande av reservstater vid försvaret, skedde avvägningen av reservstatsförmånerna från den utgångspunkten, att reservstatens ändamål skulle vara att anskaffa en del av det vid mobilisering erforderliga befälet för billigare kostnad än den, som skulle vara förenad med uppförandet av motsvarande beställningar på aktiv stat. Vid bestämmandet av avlöningsförmånerna borde — efter vad som framgår av de till samma riksdag i ämnet avlåtna propositionerna nr 159 och 246 — särskilt beaktas, att de tillmättes så, att de inom viss minimigräns av levnadsår och tjänstår uppmuntrade till tidig övergång på reservstat. Med beaktande härav bestämdes lönerna för kompaniofficerare och underofficerare till att i allmänhet motsvara omkring 90 procent av lönen i närmast lägre beställning på aktiv stat, medan för övriga beställningshavare lönerna avvägdes efter en något förmånligare grund. Efter vad vidare framgår av nämnda propositioner ansågs pensionerna vid avgång från reservstat böra bestämmas med utgångspunkt från lönerna och vara mindre än dessa. I anslutning härtill bestämdes pensionerna till belopp som, varierande för olika beställningar, utgjorde högst 87 och lägst 75 procent av lönen. Härjämte beslöts att den, som övergick på reservstat, skulle kvarstå i vederbörlig änke- och pupillkassa med de rättigheter och skyldigheter, som åtföljde senast innehavd beställning på aktiv stat.

I anslutning till de i början på 1920-talet beslutade löne regleringarna för den aktiva personalen genomfördes enligt beslut vid 1925 års riksdag (prop. 1925: 127) en provisorisk löneförbättring för reservstatspersonalen i huvudsakligt syfte att återställa den ursprungliga relationen mellan nämnda personalkategoriernas löneförmåner. I samband härmed förbättrades även pensionerna, som bestämdes till i genomsnitt 90 procent av de nya lönebeloppen.

Vid 1936 års riksdag (prop. 1936: 225) beslöts i syfte att säkerställa reservstaternas rekrytering en ytterligare förbättring av reservstatspersonalens löne- och pensionsvillkor. Förbättringen genomfördes på så sätt, att lönerna för samtliga beställningar fastställdes att i princip motsvara 60 procent av lönebeloppen å A-ort eller för lägsta regementsofficersbeställning B-ort i motsvarande beställning på aktiv stat, varjämte pensionerna uppräknades i motsvarande mån.

Statens övertagande av arméns och marinens familjepensionskassor, varom beslut meddelades vid 1937 års riksdag (prop. 1937: 248; jfr prop. 1936: 201), innebar för reservstatspersonalens vidkommande, att beställningshavare i de högre lönegraderna i familjepensionshänseende i huvudsak likställdes med motsvarande personal på aktiv stat, medan för övriga beställningshavare familjepensionsförmånerna liksom tidigare skulle bestämmas enligt reglerna för den beställning på aktiv stat, varifrån övergången på reservstat skett.

Den senast genomförda regleringen av reservstatsförmånerna, vilken beslutades vid 1943 års riksdag (prop. 1943: 143), tillkom i huvudsakligt syfte att nå anknytning till de år 1939 resp. år 1941 beslutade allmänna löne- och pensionsregleringarna. Den omständigheten, att den aktiva personalens pensionsförmåner därvid utmätts med utgångspunkt från lönen å C-ort i stället för tidigare A-ort, ansågs dock icke böra föranleda någon motsvarande omläggning av beräkningsgrunderna för reservstatspensionerna.

Införandet under år 1947 av nytt löne- och pensionssystem för den aktiva personalen föranledde icke någon motsvarande reglering av reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner. Efter därom i prop. nr 1947: 283 framlagt förslag meddelades dock vid 1947 års riksdag beslut om en teknisk omräkning av tjänste- och familjepensionerna i syfte att möjliggöra en tillämpning av nuvarande grunder för rörliga tilläggsförmånens beräkning. Någon motsvarande omreglering av reservstatslönerna skedde inte. Rörande de särskilda överväganden, som skett i frågan om viss förbättring av reservstatsförmånerna i anslutning till 1947 års allmänna löne- och pensionsreglering, torde jag få hänvisa till propositionen 1946: 333 samt till 1947—1949 års statsverkspropositioner.

Såsom ett provisorium i avbidan på en omprövning av reservstatspersonalens förmåner beslöts vid 1950 års riksdag (prop. 1950: 236) viss förbättring av tjänstepensionerna, vilken genomfördes i form av ett procentuellt tillägg, graderat under hänsynstagande till hur lång tid som vid övergången återstått till pensionsåldern. Pensionsförbättringen fastställdes sålunda att i princip motsvara 15 procent för beställningshavare, för vilken

återstått högst 4 år, 10 procent för beställningshavare, för vilken återstått mer än 4 men högst 8 år, och 5 procent för beställningshavare, för vilken återstått mer än 8 men högst 12 år. Familjepensionerna omfattades icke av den sålunda genomförda regleringen.

Gällande bestämmelser rörande reservstatspersonalens avlöningsförmåner finnes intagna i kungörelsen den 24 september 1943 (nr 749) angående krigsmaktens reservstater.

Beställningshavare på reservstat åtnjuter för år räknat löneförmåner, som i högre lönegrader ungefär motsvarar och i lägre lönegrader något understiger en halv årslön för motsvarande personal på aktiv stat i lägsta ortsgrupp. Rätt till löneklassuppflyttning föreligger endast i samband med befordran. Å lönerna, vilka ej omreglerats, utgår rörligt tillägg och kristillägg enligt de grunder, som intill den 1 juli 1947 gällde för den aktiva personalen.

Under tjänstgöring äger reservstatspersonalen uppbära tjänstgörings-traktamente, ersättning vid resa för förrättning i statens ärenden, representationspenningar, mässpenningar, lönetillägg vid vissa slag av tjänstgöring m. m. enligt de för aktiv personal gällande grunderna. För inställelse till eller återfärd från tjänstgöring äger personalen rätt till fri resa från bostadsorten samt traktamentsersättning. Vidare föreligger rätt till sjukvård, som under vissa förhållanden kan bibehållas viss tid efter tjänstgöringens upphörande.

Beträffande avlöningsförmåner för personal på reservstat under tid, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt, stadgas i detta reglemente.

Gällande bestämmelser rörande reservstatspersonalens tjänstepensioner återfinnes i 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente. I vissa avseenden företer bestämmelserna avvikelser från de allmänna stadgandena i reglementet, föranledda av personalens säregna anställnings- och avlöningsförhållanden.

De i reglementet innefattade bestämmelserna om ordinarie tjänstemans skyldighet att avgå m. m. är tillämpliga beträffande beställningshavare på reservstat. I fråga om pensionsålder gäller för samtliga beställningshavare utom generalmajor samma regler som för den aktiva personalen. Pensionsåldern är i reglementet angiven till 50 år för underofficer och kompaniofficer, 55 år för major och överstelöjtnant, 60 år för överste och generalmajor samt 63 år för läkar- och veterinärpersonal. För vissa beställningar gäller den särskilda pensionsålder, som anges i den såsom bilaga A till reglementet fogade åldersförteckningen.

I fråga om förutsättningarna för rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension gäller för beställningshavare på reservstat samma bestämmelser som beträffande den aktiva personalen.

Reservstatspersonalens pensionsunderlag är differentierade efter löneklasser och finnes angivna i den vid kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. såsom bilaga foga-

de tabellen C. Å pensionernas grundbelopp beräknas rörligt tillägg enligt de grunder, som gäller för statstjänstemän i allmänhet. Skyldighet föreligger att vidkännas pensionsavdrag.

Såsom tjänstår för pension äger beställningshavare på reservstat tillgodoräkna dels den tid han kunnat tillgodoräkna vid övergången på reservstat, dels ock den tid han tillhört denna. För reservstatsbeställning kräves samma antal tjänstår för hel pension som för motsvarande beställning på aktiv stat.

Beräkningen av ålders-, invalid- och förtidspensions grundbelopp sker med tillämpning av de grunder, som gäller i fråga om den aktiva personalen. Däremot föreligger en olikhet mellan den regel för beräkning av sjukpensions grundbelopp, som tillämpas beträffande sistnämnda personal, och motsvarande för reservstatspersonalen gällande bestämmelse. För beställningshavare på reservstat sammanfaller sålunda sjukpensionens grundbelopp med grundbeloppet av den ålderspension, som skulle ha tillkommit beställningshavaren, om han under oförändrade förhållanden kvarstått i sin beställning intill pensionsålderns inträde. Härvid gäller dock den inskränkningen, att sjukpensionens grundbelopp icke får överstiga grundbeloppet av den sjukpension, som skulle ha utgått, om beställningshavaren intill avgången innehaft beställning på aktiv stat inom lönegrad motsvarande den till vilken hans reservstatsbeställning är hänförd.

Reservstatspersonalen är inordnad under 1941 års allmänna familjepensionsreglemente.

För beställningshavare på reservstat tillämpas det familjepensionsunderlag, som intill den 1 juli 1947 gällde för innehavare av motsvarande beställning på aktiv stat, dock lägst det underlag, som gällde för beställningshavaren omedelbart före övergången på reservstat. I enlighet härmed är familjepensionsunderlagen till skillnad från tjänstepensionsunderlagen differentierade efter lönegrader. Familjepensionsunderlagen finnes angivna i förenämnda tabell C. Å familjepensionernas grundbelopp beräknas rörligt tillägg enligt moderna grunder.

I övrigt gäller för reservstatspersonalen de stadganden i familjepensionsreglementet, som intill den 1 juli 1947 ägde tillämpning å den aktiva personalen.

Utredningsmannens förslag m. m.

Allmänna synpunkter.

Utredningsmannen anser reservstatsinstitutionen vara en mycket särpräglad och för statsverket förhållandevis kostsam anordning. Det innebär enligt utredningsmannens uppfattning uppenbara fördelar för de militära och civilmilitära beställningshavarna att efter eget initiativ kunna redan vid 35 å 40 års ålder praktiskt taget lösgöras från statstjänsten och med bibehållande av en genomsnittlig årlig tjänstgöring om endast en månad uppbära ungefär halva årslönen och sedermera erhålla en pension, som icke

alltför mycket skiljer sig från den som skulle ha tillkommit vederbörande vid kvarstående på aktiv stat.

Utredningsmannen framhåller, att i det moderna löneregleringsarbetet undvikas i högre grad än tidigare att ge arbetsföra personer en arbetsfri inkomst enbart på grund av innehavet av viss befattning. Medan tidigare det icke var ovanligt med indragningsstater och övergångsstater utan tjänstgöringsskyldighet, utnyttjas numera förflyttningsskyldigheten så långt det är möjligt. Enligt utredningsmannens uppfattning får mot bakgrunden av denna utveckling ses de betänkligheter, som under de senaste åren yppats främst av de civila myndigheterna mot ett bibehållande av reservstaten i nuvarande form.

Utredningsmannen har — efter vad han anför i det följande — under sina samråd med företrädarna för den militära sakkunskapen bibringat den bestämde uppfattningen att, om syftet med reservstaten icke skall förfelas, å denna bör överföras endast välkvalificerade beställningshavare, som har möjlighet att inom den korta tjänstgöringens ram vidmakthålla sin förmåga att föra förhållandevis höga befäl. Personer med dessa kvalifikationer torde ha goda möjligheter att göra sig gällande på den allmänna arbetsmarknaden och skaffa sig en skälig inkomst. Däremot måste större svårigheter yppa sig att i 40-årsåldern säkra en pensionsrätt, då den nye arbetsgivarens utgifter härför måste beräknas bli mycket betungande. Pensionsvillkoren vid övergången på reservstat synes därför böra göras förmånliga, medan lönen i reservstatsbeställningen bör utmätas efter betydligt blygsammare beräkningsgrunder.

Utredningsmannen finner det angeläget, att förmånerna för den nya reservstaten inpassas i nu gällande avlönings- och pensionssystem för statsanställda i allmänhet.

Från angivna utgångspunkter anser sig utredningsmannen kunna ange följande riktpunkter för den avsedda löne- och pensionsregleringen för reservstatspersonalen:

- 1) Lönen under själva tjänstgöringen bör anpassas till att motsvara förmånerna för en beställningshavare i samma tjänstegrad på aktiv stat.
- 2) Ersättningen under den tjänstefria tiden bör göras blygsam och ställas i viss automatisk relation till löneplanslönerna.
- 3) Pensionen bör avvägas så, att den utgör en stimulansfaktor för övergång på reservstat, samt göras förhållandevis förmånlig för beställningshavare, som övergått på reservstat efter lång tids tjänstgöring på aktiv stat. Vidare bör pensionen så utformas, att en tillämpning i huvudsak av gällande allmänna pensionsreglementen kan ifrågakomma.

Löneförhållanden.

Med utgångspunkt från de allmänna överväganden, som redovisats i det föregående, föreslår utredningsmannen, att till reservstat överförd beställningshavare skall äga uppbära *dels* vid tjänstgöring lön jämte vissa förmå-

ner i övrigt, *dels ock* därutöver ett årligt arvode, betecknat reservstatsarvode.

Vad lönen beträffar föreslår utredningsmannen att den skall utgå med samma belopp, som tillkommer innehavare av beställning på aktiv stat i motsvarande tjänstegrad. Därest beställningshavare på reservstat fullgör frivillig tjänstgöring i längre följd, bör dock i likhet med vad som föreskrivits beträffande tjänstgöring i vakanta beställningar utgående förmåner minskas med belopp motsvarande å tiden för tjänstgöringen belöpande reservstatsarvode. Vid sidan av lönen torde i de fall, där tjänstgöringen fullgöres utom tjänstemannens bostadsort, böra utgå traktamente (*reservbefälstraktamente*) samt för inställelse till och återfärd från tjänstgöring resekostnadsersättning och traktamente enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet, allt i likhet med vad som gäller för personal i reserven. Jämväl rätten till vissa särskilda förmåner under tjänstgöring, sjukvård m. m. bör regleras i samma ordning.

Reservstatsarvodet anser utredningsmannen böra bestämmas i viss relation till lönen i den löneklass, enligt vilken lön utgår under tjänstgöring. Vad angår arvodets storlek anför utredningsmannen följande.

Reservstatsarvodet skulle kunna sättas i relation till antalet förvärvade tjänstår vid övergången på reservstat, innebärande en högre procentuell andel av löneklasslönen för den, som övergår förhållandevis sent. Den utformning av pensionsbestämmelserna, som föreslås i det följande, kommer emellertid att stimulera till en icke alltför tidig övergång. Med hänsyn härtill och då en enhetlig avvägning av reservstatsarvodet innebär vissa fördelar ur administrativ synpunkt föreslås, att reservstatsarvodet skall utgöra viss procentuell del av den årslön — inberäknat utgående förhöjningar — som jämlikt statens löneplansförordning och i anslutning därtill meddelade bestämmelser tillkommer en å ortsgrupp 4 stationerad tjänsteman i den lönegrad och löneklass, som skall vara normgivande vid bestämmandet av lönen under tjänstgöring.

Olika meningar kan givetvis göras gällande huru stor del av årslönen, som reservstatsarvodet bör utgöra. I det föregående har på anförda skäl hävdats, att det bör sättas förhållandevis lågt och att stimulansen till en övergång bör ligga på pensionssidan. Enligt utredningsmannens uppfattning bör inkomsten före pensioneringen i reservstatsanställningen under fredsförhållanden endast utgöra ett tillskott till den egentliga inkomst- och förvärvskällan. I enlighet härmed föreslås arvodet skola utgöra 15, alternativt 20 procent av årslönen (alternativ I och II), i förekommande fall avrundat uppåt till närmaste med 12 jämnt delbara krontal. Utredningsmannen vill för sin del förorda, att det lägre procenttalet väljes.

I fråga om löneklass för bestämmande av lönen och reservstatsarvodet föreslås skola tillämpas bestämmelser motsvarande de för reservpersonalen gällande.

Följande sammanställning utvisar förhållandet mellan nu utgående avlöningsförmåner och motsvarande förmåner enligt utredningsmannens förslag.

Enligt nuvarande bestämmelser		Enligt utredningsmannens förslag		
Lönegrad och löneklass	Årslön jämte rörliga tilläggsförmåner (pensionsavdrag verkställda)	Beteckning och nummer	Reservstatsarvode jämte lön vid en månads tjänstgöring (ortsgr. 4)	
			Enligt alt. I (15 %)	Enligt alt. II (20 %)
OaRs 5: 14	12 321: —	Rs 33: 36	5 914: —	7 174: —
OaRs 5: 13	11 709: 60	Rs 33: 35	5 730: —	6 936: —
OaRs 5: 12	11 113: 20	Rs 33: 34	5 559: —	6 747: —
OaRs 4: 12	11 155: 20	Rs 30: 33	5 374: —	6 526: —
OaRs 4: 11	10 150: 80	Rs 30: 32	5 203: —	6 307: —
OaRs 4: 10	9 126: —	Rs 30: 31	4 984: —	6 052: —
OaRs 3: 10	9 183: —	Rs 27: 30	4 777: —	5 797: —
OaRs 3: 9	8 282: 40	Rs 27: 29	4 567: —	5 539: —
OaRs 3: 8	7 369: 80	Rs 27: 28	4 344: —	5 268: —
UORs 2: 7	5 208: 20	Rs 19: 22	3 133: —	3 805: —
UORs 2: 6	4 831: 20	Rs 19: 22	3 133: —	3 805: —
		Rs 19: 21	2 949: —	3 585: —
UORs 2: 5	4 420: 20	Rs 19: 20	2 794: —	3 382: —

Med hänsyn till löneförmånernas speciella karaktär anser utredningsmannen, att stadganden därom icke bör införas i statens allmänna avlöningsreglemente utan meddelas i särskild ordning. I respektive stater bör reservstatsbeställningarna lämpligen betecknas Rs, följt av numret på den lönegrad, som användes såsom utgångspunkt vid förmånernas beräkande.

Pensionstörhållanden.

Utredningsmannen erinrar om att enligt hans uppfattning övergången till reservstat bör stimuleras genom en gynnsam reglering av tjänste- och familjepensionerna. Tekniken vid uppbyggandet av avlöningssystemet har valts även med tanke på att underlätta en smidig inpassning i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen, vilka avses skola göras tillämpliga på reservstatspersonalen. Genom kravet på viss tids anställning på aktiv stat i samma grad och då befordran å reservstaten förutsättes icke vidare skola ifrågakomma kan nämligen en fullständig anpassning ske till pensionsunderlagen för motsvarande beställningshavare på aktiv stat.

Beräkningen av tjänstår för *tjänstepension* föreslår utredningsmannen skola grundas på antalet tjänstår före övergången på reservstat med ett tillägg av 15, alternativt 25 procent av tiden för anställningen på reservstat. Det procentuella tillägget, som kan delvis motiveras med den under sistnämnda tid fullgjorda tjänstgöringen, är tillkommet i syfte att stimulera till övergång på reservstat. Utredningsmannen vill för sin del förordna, att tillägget bestämmas till 25 procent.

Följande sammanställning, som uppgjorts med utgångspunkt från att det högre procenttalet väljes, utvisar förhållandet mellan nu utgående tjänstepensionsförmåner och de av utredningsmannen föreslagna.

Beställning	Pensions- ålder	Hel tjänstepension enligt nuvarande bestämmelser		Tjänstepension vid följande antal tjänstår enligt utredningsmannens förslag				
		Lägst	Högst		22 ¹ / ₂	25	27 ¹ / ₂	30
Överstelöjtnant..	55	11 217	12 907	T. o. m. 66 år...	—	13 935	15 330	16 707
				Fr. o. m. 67 »...	—	13 038	14 342	15 638
Major	55	8 372	11 713	T. o. m. 66 »...	11 383	12 650	13 901	15 165
				Fr. o. m. 67 »...	10 573	11 759	12 926	14 096
					15	20	22 ¹ / ₂	25
Kapten	50	6 003	9 639	T. o. m. 66 år...	7 876	10 501	11 805	13 109
				Fr. o. m. 67 »...	7 228	9 643	10 849	12 040
Fanjunkare	50	3 414	5 434	T. o. m. 66 »...	—	6 793	7 637	8 484
				Fr. o. m. 67 »...	—	5 934	6 682	7 415

Pension vid det antal tjänstår, som vid nuvarande medelålder för befordran på aktiv stat och under av utredningsmannen angivna förutsättningar för reservstaternas rekrytering kan beräknas genomsnittligt tillgödöräknas vid pensionsålderns inträde, har markerats med kursivering i sammanställningen.

I fråga om beräkningen av tjänstår för *familjepension* framhåller utredningsmannen, att därvidlag som regel tillämpas motsvarande grunder som vid tjänstepensionsberäkningen. Efter övertägande av olika alternativ har utredningsmannen likväl ansett sig böra stanna för att föreslå, att de reservstatsanställda i familjepensionshänseende försättes i samma läge som om de kvarstått på aktiv stat och att alltså tiden för reservstatsanställningen får tillgödöräknas i sin helhet. Härav följer, att oavkortad familjepension kommer att utgå i flertalet fall.

Följande sammanställning utvisar skillnaden mellan nu utgående familjepensioner och de av utredningsmannen föreslagna.

Beställning	Hel familjepension enligt nuvarande bestämmelser	Hel familjepension enligt utredningsmannens förslag
Överstelöjtnant	5 067	6 315
Major	4 681	5 820
Kapten	4 149	5 269
Fanjunkare	2 588	3 580

Utredningsmannen erinrar i det följande om att nu gällande bestämmelser om reservstatspersonalens pensionering redan är i stort sett anpassade efter de pensioneringsregler, som gäller för beställningshavare på aktiv stat. Med hänsyn härtill kommer det förutsatta inordnandet av personalen under 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen att medföra blott ett fåtal ändringar i dessa reglementen. Avvikelser från de för

den aktiva personalen gällande allmänna stadgandena påfordras endast med hänsyn till de speciella regler för tjänstårsberäkning, som förutsättes skola gälla för reservstatspersonalen. Anledning synes utredningsmannen ej föregälla att bibehålla nuvarande princip för beräkning av sjukpensions grundbelopp.

Remissyttrandena.

Från remissmyndigheternas sida har inte framställts några erinringar av principiell räckvidd mot de av utredningsmannen förordade grunderna för reservstatspersonalens avlönande och pensionering. I fråga om löne- och pensionsförmånernas storlek har däremot olika uppfattningar kommit till uttryck.

De militära myndigheterna betonar i sina yttranden angelägenheten av att reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner avväges så, att reservstaternas rekrytering icke äventyras, och uttalar farhågor, att de av utredningsmannen föreslagna löneförmånerna är alltför låga för att en tillfredsställande rekrytering skall kunna påräknas. Enligt nämnda myndigheters uppfattning bör reservstatsarvode utgå med icke oväsentligt högre belopp än det av utredningsmannen föreslagna. De konkreta förslag, som avges i detta hänseende, syftar närmast till en höjning av arvodet till lägst 25 å 30 procent av årslönen på aktiv stat. Vissa av militärmyndigheterna räknar härvid med att pensionerna skall uppräknas i direkt anknytning till den avsedda höjningen av arvodet. Med avseende å beställningshavare, som under sammanlagt minst 12 år fullgjort föreskriven flygtjänstgöring, föreslår chefen för flygvapnet, att såväl reservstatsarvode som pensionerna skall beräknas efter löneklass två nummer högre än den, som eljest skall komma i fråga.

Till skillnad från de militära myndigheterna finner *försvarets civilförvaltning* och *statens lönenämnd* de av utredningsmannen föreslagna löne- och pensionsförmånerna godtagbara. Civilförvaltningen framhåller dock, att de reservstatsanställda icke bör medges rätt till ersättning för omhändertagande av uppboord med hänsyn till att sådan ersättning endast övergångsvis tillkommer beställningshavare på aktiv stat ovan manskapsgraden.

I anledning av utredningsmannens förslag till reglering av löneförmånerna uttalar *statskontoret*, som i princip ej funnit anledning till erinran mot förslaget i denna del, att det förordade reservstatsarvode under inga förhållanden kan anses för lågt. Statskontoret anför vidare, att ämbetsverket, om än ämbetsverket delar utredningsmannens uppfattning att huvudvikten i förmånshänseende bör ligga på pensionerna, dock icke kan finna det motiverat att, om grunderna för avvägningen av reservstatsarvode godtages, reservstatstiden tillgodoräknas i så stor utsträckning som till en fjärdedel. Då den effektiva tjänstgöringen — en månad per år — motsvarar drygt 8 procent, bör enligt statskontorets mening en tillgodoräkning med 15 procent vara tillfyllest. Gynnsammare beräkningsgrunder torde däremot kunna accepteras vid en begränsning eller ett slopande av reservstatsarvo-

det. I anledning av vad förevarande förslag innebär i fråga om familjepensionerna erinrar statskontoret, att en av huvudprinciperna för den statliga familjepensioneringen är att tjänstårsberäkning i familjepensionshänseende — med undantag beträffande förordnandetjänster — följer samma regler, som gäller för bestämmande av tjänstepension. Även om förmånliga regler i dylikt avseende är av stor betydelse som stimulansfaktor för rekryteringen till reservstat, kan statskontoret med hänsyn till konsekvenserna icke förorda, att vid bestämmandet av familjepensionens storlek — såsom utredningen föreslagit — avsteg göres från den angivna principen. Statskontoret kan således för sin del icke tillstyrka, att tillgodoräkning i familjepensionshänseende medgives i annan omfattning än som sker i fråga om tjänstepensionen. *Två reservanter inom statskontoret* anser, att utredningsmannens förslag i sistberörda hänseende bort kunna godtagas.

Svenska officersförbundet och Svenska underofficersförbundet finner det tvivelaktigt, att det skall bli möjligt att fylla krigsorganisationens behov av kvalificerad reservstatspersonal, om icke löneförmånerna sättes högre än utredningsmannen föreslagit. Det reella utbytet av löneförmånerna skulle enligt förbundenas uppfattning bli alltför obetydligt som kompensation för de olägenheter, som den i reservstatsbeställningen föreliggande tjänstgöringsskyldigheten innebär. Därest den kvalificerade personal, som utredningsmannen avser för reservstaterna, skall kunna förmås att söka dylik anställning, är det enligt underofficersförbundets uppfattning nödvändigt, att reservstatsarvodet icke understiger 20 procent av årslönen på aktiv stat.

Övergångsanordningar.

Utredningsmannens förslag.

Utredningsmannen förordar, att de av honom föreslagna nya grunderna för reservstatspersonalens avlönande och pensionering skall tillämpas från den tidpunkt, då den nya organisationen förutsättes komma att sättas i kraft, eller således från och med den 1 juli 1954.

Utredningsmannen går i anslutning härtill in på frågan huruvida behov föreligger av särskilda övergångsanordningar med tanke på nuvarande beställningshavare och pensionärer. Härutinnan framhåller utredningsmannen, att det vid allt löneregleringsarbete är ett allmänt önskemål att så snabbt som möjligt få till stånd en avveckling av äldre stater. En dylik avveckling är i allmänhet möjlig och fördelarna därav är ur administrativ synpunkt uppenbara. Det är emellertid att märka, att vid ett genomförande av utredningsmannens förslag till organisation för reservstaterna kommer vissa typer av beställningar att utgå ur organisationen och många av de nuvarande beställningshavarna att icke uppfylla kraven för övergång till motsvarande beställning på den nya staten. Då således icke samtliga nuvarande beställningshavare kan överföras till ny stat, är en fullständig avveckling av de äldre staterna icke möjlig. Det måste — efter vad utrednings-

mannen vidare framhåller — även beaktas, att i de fall, då en övergång är möjlig, de därmed förenade fördelarna ur pensionssynpunkt motväges av avsevärda försämringar i lönehänseende. Då de nuvarande beställningshavarna som regel måste antagas ha avpassat sin levnadsstandard med utgångspunkt från den nuvarande inkomstnivån, förefaller det utredningsmannen orealistiskt att räkna med en övergång annat än i undantagsfall på den nya staten.

Mot bakgrunden av det anförda förordar utredningsmannen en övergångsbestämmelse av innebörd, att äldre bestämmelser skall tillämpas för de i tjänst varande beställningshavare, som icke före den 1 oktober 1954 anmält sig vilja övergå å de nya bestämmelserna. Härvid förutsätter utredningsmannen, att det skall vara beroende på Kungl. Maj:ts prövning huruvida och på vilka villkor en sådan övergång skall medgivas.

Utredningsmannen går härefter in på frågan huruvida beställningshavare, som står kvar på nuvarande stat, bör beredas någon förbättring av sina pensionsvillkor. Vad innehavare av läkar- och veterinärbeställningar beträffar finner utredningsmannen en pensionsreglering knappast påkallad, särskilt som någon motsvarighet till dessa beställningar icke återfinnes på de nya staterna. Ej heller anser sig utredningsmannen kunna förorda en dylik reglering för de fall, där militär beställningshavare övergått på reservstat före 35 års ålder. I fråga om övriga militära beställningshavare finner utredningsmannen däremot vissa skäl kunna anföras för en reglering av pensionerna, även om avvecklingen av de nuvarande staterna därigenom fördröjes. Det främsta motivet härför anser utredningsmannen vara, att beställningshavarna på reservstat endast i viss utsträckning fått del av de pensionsförbättringar, som övriga statstjänstemän kom i åtnjutande av i samband med 1947 års pensionsregleringar.

Efter övervägande av olika lösningar föreslår utredningsmannen, att sådan å gammal stat kvarstående militär beställningshavare, som först efter fyllda 35 år övergått på reservstat och för vilken en beräkning av pensionen enligt de föreslagna nya grunderna ger ett förmånligare resultat än om nuvarande grunder tillämpats, skall i princip erhålla en pensionsförbättring motsvarande halva skillnaden mellan pensionsförmånerna enligt nuvarande bestämmelser och de motsvarande förmåner, som skolat ifrågakomma vid övergång på ny stat. Att utredningsmannen stannat för att föreslå halv förbättring sammanhänger bl. a. med att de nya staterna bygger på nuvarande pensionsunderlag för motsvarande personal på aktiv stat, medan före den senast genomförda tjänsteförteckningsrevisionen från sådan stat avgången personal åtnjuter pension enligt dessförinnan tillämpade lönegrader. En pensionsförbättring enligt förmånligare grunder skulle — efter vad utredningsmannen särskilt framhåller — kunna föranleda att vissa förutvarande beställningshavare på reservstat eller efterlevande efter sådana beställningshavare kommer i ett gynnsammare läge än från aktiv stat före den 1 juli 1952 pensionsavgångna och deras efterlevande.

Från den angivna utgångspunkten, att ny pension skall bestämmas i visst förhållande till den pension som skolat ifrågakomma vid övergång på ny stat, anser utredningsmannen, att frågan, huruvida och i vad mån den förordade pensionsförbättringen må utgå, bör göras på visst sätt beroende av att beställningshavaren uppfyller det för sådan övergång tillämnade kravet på minst 3 års anställning i beställning på aktiv stat i lönegrad motsvarande den reservstatsbeställningen tillhör. Om så ej är fallet, förutsättes den nya pensionen skola beräknas med tillämpning av pensionsunderlag gällande för den lönegrad, till vilken närmast lägre beställning på aktiv stat är hänförd. Finnes dylik beställning icke upptagen på den nya staten anses omregleringen böra ske som om beställningen funnes. I de fall, där i enlighet härmed pensionen bestämmas efter lägre pensionsunderlag än som eljest skolat komma i fråga, avser utredningsmannen att tillämpa den för den lägre beställningen gällande pensionsåldern. Härvid förutsättes dock att göra undantag för överstarna med hänsyn till att flertalet av dem redan överskridit den pensionsålder, som gäller för överstelöjtnant.

Utredningsmannen räknar med att den nya pensionen skall bestämmas med bortseende från det för övergång på ny stat föreslagna kravet på minst 12 års tjänstgöring på aktiv stat. En dylik kvalifikationsgrund anser utredningsmannen icke kunna tillämpas å beställningshavare, som redan tillträtt beställning på reservstat.

Utredningsmannens förevarande förslag innebär vidare, att även förutvarande reservstatsanställda och efterlevande skall få sina pensionsförmåner förbättrade på sätt i det föregående angivits.

Remissyttrandena.

Av de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, är det endast arméchefen, vars uttalanden i denna fråga biträdades av överbefälhavaren, samt statens lönenämnd, som framfört erinringar mot de av utredningsmannen förordade övergångsordningarna. De personalorganisationer, som yttrat sig i ärendet, har riktat stark kritik mot utredningsmannens förslag i denna del.

Chefen för armén erinrar, att beställningshavarna på reservstat torde vara de enda statsanställda, som icke blivit delaktiga av de förbättringar, som följde av den år 1947 genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen, och framhåller i anslutning därtill, att detta bör rättas till nu, oberoende av vad som i övrigt må komma att beslutas beträffande reservstatsorganisationen. Vidare anför arméchefen, som närmast syftar till en uppräknig av reservstatsförmånerna i nära anknytning till de år 1947 för den aktiva personalen genomförda förbättringarna, att den reglering av förmånerna, som må komma i fråga, bör omfatta samtliga reservstatsanställda, således även läkare och veterinärer, och ej göras beroende av vid vilken levnadsålder övergången på reservstat skett.

Statens lönenämnd uttalar, att nämnden anser det kunna ifrågasättas, om tillräckliga skäl anförts för en begränsning av den av utredningsmannen föreslagna pensionsförbättringen för på nuvarande stat kvarstående reservstatspersonal att gälla endast vissa beställningshavare.

Svenska officersförbundet framhåller med avseende å nuvarande beställningshavare och pensionärer, att det nu gäller att utan ytterligare uppskov bringa i tillämpning den grundläggande princip, som tidigare använts vid avvägning av reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner i förhållande till de motsvarande förmåner, som tillkommer den aktiva personalen. Förbundet erinrar i detta sammanhang om vissa uttalanden, som förbundet finner den därav berörda personalen icke kunna ha uppfattat på annat sätt än som ett uttryck för statsmakternas vilja och avsikt att så snart erforderlig utredning verkställts tillerkänna reservstatspersonalen motsvarande löne- och pensionsförbättringar, som kommit den aktiva personalen till del. Otvivelaktigt har detta spelat en roll vid de överbäganden, som föregått beslutet att söka inträde på reservstat. Enligt förbundets uppfattning bör man vid en bedömning av frågan om en reglering av den nuvarande personalens förmåner hålla sig till de villkor och de förutsättningar, som gäller för de nuvarande reservstaterna, och således ej taga hänsyn till de särskilda förhållanden, som kan komma att föranleda en genomgripande förändring av organisationen.

Officersförbundet framhåller i det följande, att det icke synes vara hållbart att inställa en sedan länge aktuell reglering av de nuvarande beställningshavarnas löner under hänvisning till att vissa ytterlighetsfall däri genom skulle kunna vinna oförtjänt stor fördel. Med avseende å ifrågasvarande beställningshavare förordar förbundet, att lönen sättes något högre än tjänstepensionen med hänsyn till den föreliggande tjänstgöringsskyldigheten. Förhöjningen föreslås skola utgöra 5 procent.

I anledning av utredningsmannens förslag till reglering av tjänstepensionsförmånerna för nuvarande beställningshavare och pensionärer framhåller officersförbundet, att förbundet icke anser sig kunna godtaga, att den avsedda pensionsförbättringen begränsas till ett belopp motsvarande hälften av de pensionsökningar, som skolat uppkomma vid övergång på ny stat. Ej heller finner förbundet det godtagbart, att på sätt utredningsmannen föreslagit pensionsförbättringen icke beräknas med utgångspunkt från den lönegrad beställningshavaren tillhör, med mindre beställning i motsvarande lönegrad innehafts på aktiv stat under minst tre år, samt att tiden för reservstatsanställningen tillgodoräknas endast till en fjärdedel. Det kan sålunda enligt förbundets mening icke vara rimligt att på detta sätt i efterhand införa kvalifikationsgrunder för pensionsbestämningen, vilka är snävare än de som gällde vid övergången på reservstat. Under åberopande av det anförda och under framhållande tillika, att vid ett genomförande av utredningsmannens förevarande förslag samtliga civilmilitära beställningshavare samt ett stort antal beställningshavare i lägsta regimentsofficersgraden och lägre grader inte kommer i åtnjutande av någon förhöjning av sin pension, hemställer förbundet, att förslaget icke måtte läggas till grund för den avsedda regleringen av tjänstepensionerna. Förbundet föreslår, att pensionsförbättringen i stället avväges så, att ny tjäns-

tepension kommer att uppgå till belopp motsvarande den tjänstepension, som tillkommer beställningshavare på aktiv stat med placering i löneklass tre nummer lägre än den vederbörande tillhör eller senast tillhört. Härvid räknar förbundet således med att nuvarande system för pensionens bestämning i direkt anknytning till vederbörlig löneklass skall bibehållas. Förbundet hemställer vidare, att annan här avsedd tjänstepension än sådan, som börjat utgå före den 1 juli 1952, skall beräknas med användande av pensionsunderlag gällande för den löneklass, som skolat komma i fråga vid tillämpning av de vid 1952 års riksdag beslutade höjda lönegradsplaceringarna för motsvarande beställningar på aktiv stat.

Vad angår utredningsmannens förslag till förbättring av familjepensionsförmånerna för nuvarande beställningshavare och pensionärer anför officersförbundet i stort sett motsvarande synpunkter som i fråga om tjänstepensionsförmånerna. Enligt förbundets uppfattning bör familjepension i här avsedda fall utgå enligt de grunder, som gäller för motsvarande beställningshavare på aktiv stat.

Svenska underofficersförbundet uttalar i likhet med officersförbundet, att de nuvarande beställningshavarna övergått på reservstat under sådana förutsättningar att de på goda grunder haft anledning räkna med att deras förmåner även framgent skulle bibehållas vid dåvarande relation till de motsvarande förmåner, som tillkommer den aktiva personalen. Med hänsyn härtill och till i övrigt föreliggande omständigheter framstår det för underofficersförbundet såsom obilligt, att den av reservstatspersonalen påräknade och i riksdagen varslade löneregleringen helt inhiberas och att pensionsregleringen göres snäv och villkorlig på den grunden att förändrade anställningsvillkor förutsattes för nytillträdande beställningshavare. Förbundet föreslår med anslutning till den av byråchefen Beskow verkställda utredningen, att tjänstepensionerna avväges i förhållande till den aktiva personalens löner enligt i huvudsak de principer, som tillämpades vid 1943 års pensionsreglering, samt att familjepensionerna uppräknas till sådan nivå, att den nuvarande relationen mellan tjänste- och familjepensionerna i stort sett bibehålles. Den allmänna nivån för lönerna anser förbundet böra fixeras något högre än nivån för tjänstepensionerna. I anslutning härtill hemställer förbundet, att de nuvarande beställningshavarna måtte medgivas övergå å ny stat oberoende av om de uppfyller därför stadgade villkor i fråga om tjänstetid m. m.

Föredraganden.

Reservstatsinstitutionens syfte är, såsom jämväl framgår av vad chefen för försvarsdepartementet anfört i samband med framläggandet av förslag till omorganisation av reservstaterna, främst att för mobiliseringsbehovets tillgodoseende tillföra krigsmakten en reserv av välkvalificerad befälspersonal, som kan erhållas för en lägre kostnad än den en motsvarande ökning av de aktiva befälskadra skulle ha betingat.

För att säkerställa reservstaternas rekrytering har, såsom det föregående ger vid handen, reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner fastställt efter jämförelsevis fördelaktiga grunder. För en genomsnittlig fredstjänstgöring av en månad årligen åtnjutes sålunda som regel inemot en halv årslön i motsvarande beställning på aktiv stat i lägsta ortsgrupp och därjämte pensionsförmåner, som ej alltför mycket skiljer sig från dem som skulle ha tillkommit vederbörande vid kvarstående på aktiv stat.

Till skillnad från övriga statstjänstemän har de reservstatsanställda icke blivit delaktiga av de förbättringar, som följde av den år 1947 genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen. Såsom ett provisorium i avbidan på en omprövning av reservstatsförmånerna beslöts dock vid 1950 års riksdag viss förbättring av tjänstepensionerna.

Utredningsmannens förslag till löne- och pensionsförmåner för de reservstatsanställda innebär en radikal omläggning i förhållande till vad nu gäller. Tyngdpunkten lägges enligt förslaget på pensionssidan, medan däremot avlöningen förutsättes närmast få karaktär av ett tillskott till annan inkomst och därför göres mera blygsam.

Utredningsmannen anser, att avlöningen bör utgå i form av lön under tjänstgöring, kombinerad med ett årligt arvode (reservstatsarvode). Lönen är tänkt att beräknas enligt de grunder, som gäller beträffande den aktiva personalen, medan reservstatsarvodet föreslås skola bestämmas till 15 alternativt 20 procent av en på motsvarande sätt beräknad årslön å ort tillhörande ortsgrupp 4. Enligt utredningsmannens bedömande bör det lägre procenttalet främst komma i fråga.

I pensionshänseende förordar utredningsmannen en reglering, som i stort sett innebär en anpassning till vad som enligt 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen gäller för den aktiva personalen. För tjänstårsberäkning i vad gäller tjänstepension avses dock reservstatstiden skola tagas i betraktande endast i begränsad omfattning. Härvid har framlagts två alternativa förslag, innebärande en tillgodoräkning till 15 resp. 25 procent. Det senare alternativet förordas av utredningsmannen. Någon motsvarande begränsning är inte avsedd att iakttagas vid bestämning av familjepensionen.

Remissmyndigheterna har ej anfört några invändningar av principiell räckvidd mot utredningsmannens förslag till nya grunder för de reservstatsanställdas avlöande och pensionering. Däremot har i viss mån skiljaktiga uppfattningar kommit till uttryck i fråga om löne- och pensionsförmånernas storlek.

De militära myndigheterna bedömer de föreslagna löneförmånerna otillräckliga för att säkerställa reservstaternas rekrytering och förordar därför viss höjning av reservstatsarvodet. Från vissa militära myndigheters sida har vidare ifrågasatts en uppräknig av pensionsförmånerna i direkt anknytning till den avsedda arvodeshöjningen. Av övriga remissmyndigheter är det endast statskontoret som framfört erinran mot utredningsmannens förslag i denna del. Enligt statskontorets uppfattning bör i tjänstepensions-

hänseende reservstatstiden tillgodoräknas endast i av utredningsmannen alternativt angiven men ej förordad omfattning eller således till 15 procent. Vidare anser statskontorets majoritet sig inte kunna tillstyrka, att tjänstårsberäkning i familjepensionshänseende medges enligt förmånligare grunder än som tillämpas vid tjänstepensionens bestämning.

De reservstatsanställdas nuvarande löne- och pensionsvillkor förefaller mig icke stå i riktig proportion till den relativt begränsade tjänstgöringskyldighet, som åvilar dem i fred. På grund härav delar jag utredningsmannens och de civila remissmyndigheternas betänkligheter mot ett bibehållande av reservstatsförmånerna vid nuvarande storleksordning.

De ekonomiska villkor, som erbjudes de reservstatsanställda, bör dock självfallet vara så goda att de verkar lockande på den kvalificerade aktiva personal, varmed försvarets reservstater avses skola rekryteras. Jag har under hand inhämtat, att reservstatsbeställningarna är i hög grad eftersökta bland den aktiva personalen. Med beaktande härav och av den i propositionen nr 1954: 110 föreslagna betydande minskningen av antalet reservstatsbeställningar räknar jag med att en viss omläggning av reservstatsförmånerna och en minskning av desamma inte skall medföra att rekryteringen äventyras.

Den inbördes avvägningen mellan avlöning och pension bör göras beroende av de möjligheter, som må föreligga att förvärva ytterligare inkomster genom utövande av förvärvsverksamhet vid sidan av den militära tjänsten. Jag anser mig i likhet med utredningsmannen ha anledning antaga, att de beställningshavare, som övergår på reservstat, har möjlighet att skaffa sig en anställning, som ger en godtagbar inkomst, men däremot får svårt att tillförsäkra sig pensionsförmåner, som innebär en sådan ålderdomsförsörjning, som kan anses motsvara de betydande förmåner, vilka tillkommer statstjänstemän i aktiv tjänst. I betraktande härav läser storleken av reservstatsavlöningen spela en relativt sett mindre roll än pensionsförmånerna. Det kan därför synas lämpligt att i överensstämmelse med utredningsmannens förslag för *framtiden* avväga avlöningen i syfte att närmast utgöra ett tillskott till annan inkomst men samtidigt tillförsäkra vederbörande pensionsförmåner, beräknade efter förhållandevis förmånliga grunder. Den omständigheten, att vid en sådan lösning tjänstepensionen kommer att överstiga vad beställningshavaren före inträdet i pensionsåldern äger uppbära i avlöning, synes med hänsyn till den speciella ställning reservstatspersonalen intager icke i och för sig behöva inge några betänkligheter.

Jag ansluter mig till utredningsmannens uppfattning att avlöningen lämpligen bör utgöras av ett årligt arvode jämte lön under tjänstgöring. Med beaktande av de synpunkter, som kommit till uttryck i de militära myndigheternas utlåtanden, anser jag mig dock böra räkna med något högre arvode än utredningsmannen närmast tänkt sig. I enlighet härmed förordar jag, att arvodet fastställes till belopp motsvarande 20 procent av årslönen å ort tillhörande ortsgrupp 4. Förslaget att i detta hänseende

tillämpa särskilda beräkningsgrunder för beställningshavare, som fullgjort viss minsta tids flygtjänstgöring, kan jag inte biträda. Det synes mig välbetänkt att i enlighet med utredningsmannens förslag avvåga arvudet och lönen i direkt anknytning till löneplanslönerna. Härigenom ernås en följsamhet efter den aktiva personalens löneförhållanden, som är ur personalsynpunkt betydelsefull. Utredningsmannens förslag i fråga om särskilda förmåner under tjänstgöring föranleder ingen erinran från min sida. Såsom försvarets civilförvaltning påpekat bör dock ersättning för omhändertagande av uppbörd icke vidare ifrågakomma.

Vad härefter angår pensionsförmånerna finner jag det lämpligt, att dessa bestämmas med tillämpning av pensionsunderlag, gällande för motsvarande beställningshavare på aktiv stat, och även i övrigt utformas i nära anslutning till vad som gäller beträffande den aktiva personalen. Vid bestämning av tjänstepensionen bör dock tid för anställning på reservstat räknas såsom tjänstår endast till viss mindre del. Tillgodoräkningens omfattning synes böra avvågas under visst hänsynstagande till att — i likhet med vad som gäller beträffande den aktiva personalen — det för hel pension erforderliga antalet tjänstår förutsättes vara lägre för beställningshavare med 50 års pensionsålder än för beställningshavare, som når pensionsåldern först vid vid fyllda 55 år eller senare. I enlighet härmed förordar jag, att reservstatstiden tillgodoräknas i de fall, där den lägre pensionsåldern tillämpas, till en fjärdedel och eljest till en tredjedel. Med hänsyn till att en gynnsam reglering av förmånerna för efterlevande torde ha en särskild betydelse i rekryteringsstimulerande syfte anser jag mig vidare, om än ur principiella synpunkter vissa invändningar kan anföras häremot, böra godtaga de av utredningsmannen föreslagna grunderna för bestämning av familjepensionen. Jag förordar alltså, att tid för reservstatsanställning får oavkortad tillgodoräknas som tjänstår i familjepensionshänsende.

Den av mig här förordade löne- och pensionsregleringen för reservstatspersonalen torde böra genomföras från den tidpunkt, då den nya reservstatsorganisationen avses skola sättas i kraft, eller således från och med den 1 juli 1954.

Det skulle självfallet vara i hög grad önskvärt om den av mig här förordade löne- och pensionsregleringen kunde göras tillämplig icke endast å nytillträdande beställningshavare utan även å dem, som vid tidpunkten för dess ikraftsättande redan innehar beställning på reservstat. Medgivande att övergå på ny stat synes emellertid icke böra lämnas, därest beställning motsvarande den av beställningshavaren innehavda icke återfinnes på den nya staten eller beställningshavaren icke uppfyller de skärpta villkor i fråga om tjänstetid m. m. som avses skola tillämpas för framtiden. Det bör enligt min mening ej heller ifrågakomma att lämna ett sådant medgivande, om beställningshavaren därav skulle draga oförtjänt stor fördel på grund av att tidpunkten för pensioneringen är näraliggande. Vidare är att märka, att flertalet av de beställningshavare, som har möjlighet att övergå på ny

stat, torde komma att finna det med sin fördel förenligt att kvarstå på den stat vederbörande nu tillhör. Det är således icke möjligt att redan nu få till stånd en avveckling av de nuvarande reservstaterna.

Mot bakgrunden av det anförda har jag ansett mig böra överväga huruvida särskilda övergångsanordningar bör komma i fråga för de beställningshavare, som kvarstår på nuvarande stater. Utredningsmannens förslag i detta hänseende tar sikte uteslutande på pensionerna och innebär, att pensionsförhöjning skall medgivas till belopp motsvarande i princip halva skillnaden mellan å ena sidan de pensionsförmåner, som skulle ha ifrågakommit vid övergång på ny stat, och å andra sidan nuvarande pensionsförmåner. Då emellertid frågan, huruvida och i vad mån dylik förhöjning skall utgå, förutsättes skola vara på visst sätt beroende av att beställning av samma typ som den av beställningshavaren innehavda ingår i den nya organisationen samt att beställningshavaren uppfyller vissa av de för övergång på ny stat föreskrivna villkoren, kommer vid ett genomförande av utredningsmannens förevarande förslag samtliga civilmilitära beställningshavare samt dessutom ett antal militära beställningshavare i lägsta regementsofficersgraden och lägre grader, vilka förhållandevis tidigt övergått på reservstat, att bli uteslutna från den avsedda förbättringen av pensionsförmånerna.

Vad utredningsmannen sålunda föreslagit med avseende å nuvarande beställningshavare har rönt stark kritik från personalhåll. Officers- och underofficersförbunden har sålunda förklarat sig icke kunna godtaga utredningsmannens förslag i denna del och i anslutning därtill uttalat sig för en reglering av beställningshavarnas förmåner i viss anknytning till den år 1947 genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen. Vissa av de militära myndigheterna har likaledes funnit skäl kunna anföras för att de nuvarande beställningshavarna göres delaktiga av de förbättringar, som följde av den år 1947 genomförda regleringen. Statens lönenämnd anser sig böra ifrågasätta, om tillräckliga skäl anförts för en begränsning av den avsedda pensionsförbättringen till att gälla endast vissa beställningshavare. Övriga remissmyndigheter har lämnat de av utredningsmannen förordade övergångsanordningarna utan erinran.

I anledning av nämnda yrkanden om viss uppräknig av de nuvarande beställningshavarnas löneförmåner vill jag erinra om vad 1947 års riksdagsrevisorer anförut i denna fråga i sin till 1948 års riksdag avgivna berättelse (del I § 4) samt om mitt i det föregående gjorda uttalande, att dessa förmåner, sedda mot bakgrunden av den begränsade tjänstgöringsskyldigheten, synes vara alltför gynnsamma. Även utredningsmannen har funnit en höjning av löneförmånerna för de nuvarande beställningshavarna opåkallad. I anslutning till det anförda och under hänsynstagande till att ifrågavarande beställningshavare genom utövande av förvärvsverksamhet vid sidan av den militära tjänsten torde ha kunnat komma upp till ett tillfredsställande inkomstläge finner jag det icke med fog kunna göras gällande, att de bör beredas gynnsammare lönevillkor.

Vad härefter angår frågan, huruvida det kan anses skäligt med en regle-

ring av de nuvarande beställningshavarnas pensionsförmåner, vill jag framhålla, att man knappast kan räkna med att dessa beställningshavare i någon större utsträckning kunnat tillförsäkra sig ytterligare pensionsrätt i annan tjänst eller eljest genom sitt arbete. I betraktande härav är jag beredd att medverka till en viss förbättring av dessa förmåner.

Den av mig i det föregående förordade pensionsregleringen för nytillträdande beställningshavare har kombinerats med en betydande minskning av avlöningsförmånerna. Med hänsyn härtill anser jag det icke böra ifrågakomma att låta denna reglering föranleda en lika förmånlig revision av pensionsbestämmelserna för de beställningshavare, som kvarstår å de nuvarande staterna.

Skälighetssynpunkter, anförda bl. a. från personalhåll, synes mig motivera att den förbättring av tjänste- och familjepensionsförmånerna, som må komma i fråga, får utgå oberoende av om någon motsvarande beställning finnes upptagen i den nya organisationen eller beställningshavaren uppfyller villkoren för övergång på ny stat. Jag anser alltså — med frångående härutinnan av utredningsmannens förslag — att även de civilmilitära beställningshavarna och de beställningshavare, som avgått från den aktiva staten före fyllda 35 år, bör kunna få sina pensionsförmåner förbättrade.

Utredningsmannens förslag i den till personalens fördel modifierade form, som jag nu förordat, synes mig böra läggas till grund för den avsedda regleringen av de nuvarande beställningshavarnas tjänste- och familjepensionsförmåner.

Jag förordar i enlighet härmed, att tjänstepensionsförbättringen fastställles att i princip motsvara hälften av de pensionsökningar, som skulle ha uppkommit vid övergång på ny stat. I syfte att i skäligen mån tillgodose även det fåtal beställningshavare, för vilka den nu föreslagna pensionsregleringen eljest skulle i tjänstepensionshänseende få blott ringa eller ingen betydelse, förordar jag vidare, att tjänstepensionsförbättringen, inklusive den vid 1950 års riksdag beslutade provisoriska förbättringen, skall för tid fram till folkpensionsålderns inträde i varje särskilt fall utgöra lägst 15 procent av tjänstepensionen. Jag räknar härvid med den begränsningen, att reglerad tjänstepension icke får överstiga den pension, som skulle ha tillkommit vederbörande vid kvarstående i senast innehavd beställning på aktiv stat.

Vid en reglering av pensionsförmånerna enligt de grunder, som jag här i princip förordat, ernås en viss gradation av tjänstepensionsförbättringen efter vad som kan anses skäligt med hänsyn till den tid, som vid övergången på reservstat återstått till pensionsålderns inträde. Såsom en följd härav kommer på nuvarande stater kvarstående beställningshavare, som har en förhållandevis lång tjänstetid på aktiv stat, att få en tjänstepensionsförbättring något överstigande eller motsvarande de förbättringar, som den aktiva personalen kom i åtnjutande av i samband med 1947 års pensionsreglering, medan däremot för de beställningshavare, som vid unga år avgått från den aktiva staten, förbättringen blir av mindre storleksordning.

I familjepensionshänseende finner jag det motiverat med en något större

förbättring än den utredningsmannens förslag innebär. I enlighet härmed förordar jag, att familjepensionsförbättringen fastställes till belopp motsvarande tre fjärdedelar av den pensionsökning, som skulle ha uppkommit vid övergång på ny stat. Härigenom kommer de nuvarande beställningshavarna att få i stort sett samma förhöjningar av familjepensionen som om de omfattats av 1947 års pensionsreglering.

Vid en reglering av här avsedda beställningshavares pensionsförmåner enligt de grunder, som jag nu i princip förordat, bör förutvarande reservstatsanställda jämte efterlevande erhålla motsvarande pensionsförbättringar. Med hänsyn till att med den föreslagna regleringen åsyftas i princip att ernå anknytning på visst sätt till den år 1947 genomförda allmänna pensionsregleringen synes härvid icke böra göras åtskillnad mellan före den 1 juli 1952 pensionsavgångna och övriga pensionärer. Givetvis bör dock tjänstepension icke överstiga vad som skulle ha utgått vid pensionering i senast innehavd beställning på aktiv stat.

Bestämmelserna rörande reservstatspersonalens avlöning synes med hänsyn till dessa bestämmelsers speciella natur icke lämpligen böra intagas i statens allmänna avlöningsreglemente utan torde böra meddelas i särskild författning vid sidan av reglementet. Ett av utredningsmannen utarbetat förslag till författningsbestämmelser rörande försvarets reservstater torde i de delar detsamma avser avlöningsförmåner få fogas såsom *bilaga A* vid statsrådsprotokollet i detta ärende. Med hänsyn till den nära överensstämmelsen med vad i motsvarande avseenden gäller för personal i försvarets reserver torde författningsförslaget icke tarva särskild motivering utöver vad jag i det föregående anført.

Det förutsatta inordnandet av reservstatspersonalen under 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente gör det erforderligt med vissa ändringar i detta reglemente.

I de allmänna bestämmelser, som ingår som en första avdelning i tjänstepensionsreglementet, påkallas ej annan ändring än att där bör anges att reglementet äger tillämpning å beställningshavare på reservstat.

De i tjänstepensionsreglementets andra avdelning innefattade bestämmelserna om ordinarie tjänstemans skyldighet att avgå m. m. bör erhålla tillämpning även beträffande beställningshavare på reservstat.

Av de i tjänstepensionsreglementets tredje avdelning upptagna bestämmelserna om tjänstepension blir å reservstatspersonalen tillämpliga de bestämmelser, som avser tjänstemän i allmänhet. I fråga om förutsättningarna för rätt att komma i åtnjutande av pension avses de reservstatsanställda skola vara likställda med övriga tjänstemän. Med hänsyn till den begränsade tillgodoräkning av tid för anställning på reservstat, som jag tidigare förordat, torde ifrågavarande beställningshavare i många fall icke komma att uppfylla det i reglementet angivna kravet på visst minsta antal tjänstår för erhållande av förtidspension. Jag finner likväl skäl icke förefinnas att vid

sidan av huvudregeln införa någon särbestämmelse i detta avseende, särskilt som jag räknar med att beställningshavare på reservstat endast i undantagsfall kommer att beviljas förtidspension. Såsom tjänstår bör beställningshavare på reservstat äga tillgodoräkna dels den tid han kunnat tillgodoräkna vid övergången på reservstat, dels ock i enlighet med vad jag i det föregående föreslagit antingen en tredjedel eller en fjärdedel av den tid han tillhört denna. Härför påkallas vissa ändringar i reglementet. Den som innehåft beställning på reservstat men före pensionsålderns inträde övergått till beställning på aktiv stat eller till civil befattning förutsättes liksom hittills få tillgodoräkna endast den del av reservstatstiden, varunder han tjänstgjort i reservstatsbeställningen, eller den större del därav, som Kungl. Maj:t må medgiva. Reglementets bestämmelser om beräkning av pensionens grundbelopp bör gälla även för beställningshavare på reservstat. Jag finner således i likhet med utredningsmannen anledning icke föreligga att bibehålla den särregel, som enligt nuvarande bestämmelser skall tillämpas vid beräkning av sjukpensionens grundbelopp.

De i reglementets fjärde och femte avdelningar intagna bestämmelserna om tjänstelivranta resp. sammanträffande av förmåner samt bestämmelserna i sjätte avdelningen om skyldighet att i vissa fall inträda i reserv förutsättes skola vara tillämpliga å reservstatspersonalen. Härför påkallas ej några särskilda föreskrifter.

I och med att de reservstatsanställda inordnas under 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente blir 1947 års allmänna familjepensionsreglemente tillämpligt å dem utan att härför erfordras något särskilt stadgande.

Såsom av det föregående framgår avses reservstatstiden skola helt få tillgodoräknas som tjänstår för familjepension. I anledning härav bör i familjepensionsreglementet anges, att sådan tid skall tillgodoräknas oavkortad, oavsett vad tjänstepensionsreglementet innehåller i detta hänseende.

Reservstatspersonalens inordnande under familjepensionsreglementet synes i övrigt icke påkalla annan ändring i reglementet än att där bör anges, att för beställningshavare på reservstat skall tillämpas pensionsunderlaget för den lönegrad, till vilken motsvarande beställningshavare på aktiv stat är hänförd.

I enlighet med vad i det föregående anförts och föreslagits har inom civildepartementet upprättats förslag till kungörelser om ändringar i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. Med hänsyn till att i andra sammanhang för 1954 års riksdag framlagts eller torde komma att framläggas förslag, som påkallar ändringar i delvis samma paragrafer i reglementena, synes förslag till ändringsförfattningar icke nu böra underställas riksdagen, utan endast riksdagens godkännande av de förordade riktlinjerna för pensioneringens ordnande torde böra utverkas i förevarande sammanhang. För att en bättre överblick över innebörden av den föreslagna pensioneringen skall kunna erhållas torde emellertid de upprättade författ-

ningsförslagen få fogas såsom *bilaga B* vid statsrådsprotokollet i detta ärende. Vidare torde riksdagens bemyndigande böra inhämtas att meddela bestämmelser om avlöning m. m. till personal å försvarets reservstater och om reglering av äldre reservstatspensioner i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts samt att i anslutning till löne- och pensionsregleringens genomförande meddela de övergångsbestämmelser, som må befinnas erforderliga.

Under åberopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts utfärda bestämmelser om avlöning för personal å försvarets reservstater m. m.,

dels godkänna de grunder för pensionering av personal å försvarets reservstater och för reglering av äldre reservstatspensioner, som i det föregående förordats,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som må bli erforderliga.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars-Arvid Frithiof.

Bilaga A.

Utredningsmannens förslag
till
kungörelse angående försvarets reservstater.

Härigenom förordnas som följer.

Avlöningsförmåner m. m.

11 §.

Beställningshavare å reservstat uppbär ett årsarvode (*reservstatsarvode*), motsvarande femton procent av den årslön — inberäknat eventuell förhöjning — som jämlikt statens löneplansförordning och i anslutning därtill meddelade bestämmelser tillkommer en å ortsgrupp 4 stationerad tjänsteman i den lönegrad, vilken motsvarande beställningshavare på aktiv stat tillhör. Därvid skall arvodet i förekommande fall avrundas uppåt till närmaste med 12 jämnt delbara krontal. Under beställningshavare jämlikt denna kungörelse åliggande fredstjänstgöring äger vederbörande därutöver åtnjuta lön enligt den lönegrad, vilken motsvarande beställningshavare på aktiv stat tillhör.

I respektive stater erhålla reservstatsbeställningarna beteckningen Rs, vilken placeras före numret å den lönegrad, som skall användas vid förmånernas utmätande (Rs 19, 27, 30 eller 33).

I fråga om placering i löneklass i lönegraden för bestämmandet av reservstatsarvodet och lönen under tjänstgöring skola vid inträdet å reservstat samt vid uppflyttning i löneklass för beställningshavare å reservstat bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente för personal på aktiv stat äga tillämpning. Härvid skall dock iakttagas *dels* att hänsyn icke må tagas till civil anställning i statens tjänst, som beställningshavare å reservstat innehafte eller innehar, *dels* att tid, varunder vederbörande under anställning å reservstat icke varit inkallad till tjänstgöring och ej heller innehafte för pensionerad personal vid försvaret avsedd arvodesbefattning, ej må tillgodoräknas för uppflyttning till högre löneklass, *dels ock* att vad i 21 § 1 mom. andra stycket reglementet sägs om ett dagantal av 976 i stället skall, i förekommande fall såvitt avser tid efter senaste löneklassplacering i beställning på aktiv stat, avse ett dagantal av 875.

12 §.

Under tid för beställningshavare enligt denna kungörelse författningenslignigt åvilande tjänstgöring utgår lönen efter den ortsgrupp, till vilken vederbörandes kyrkobokföringsort hänföres.

13 §.

1. För inställelse till tjänstgöring erhåller beställningshavare å reservstat fri resa från bostadsorten (hemvistet inom kyrkobokföringsorten) samt traktamente med tillämpning av bestämmelserna i allmänna resereglementet.

Den som styrker, att han vid resans anträdande stadigvarande uppehållit sig å annan än nämnda ort, äger åtnjuta fri resa från dåvarande vistelseorten inom riket eller, vid vistelse utom riket, från den plats inom riket, å vilken han vid resan först inträffar. För återfärd från tjänstgöring tillgodonjutas enahanda förmåner som vid resa för inställelse till tjänstgöring.

2. Under tjänstgöring äger beställningshavare å reservstat, i den mån ej annat följer av vad nedan sägs, åtnjuta resekostnadsersättning och traktement eller däremot svarande förmåner enligt för personal på aktiv stat gällande bestämmelser. Därvid skall tjänsteställe för vederbörande bestämmas i anslutning till fredsörläggningen för förband, stab, anstalt eller annan dylik enhet, dit han inkallats för tjänstgöring.

3. Under tjänstgöring inom tjänstgöringszonen utgå förmåner enligt vad i detta mom. sägs.

Därest tjänstestället är så beläget, att beställningshavaren bedömes under tjänstgöringen icke kunna bibehålla bostaden såsom nattkvarter, utgår traktement (*reservbefälstraktement*) med belopp, som angivas i kol. 5 och 6 av den i 7 § 1 mom. kungörelsen den 21 november 1952 (nr 736) med tilläggsbestämmelser till allmänna resereglementet intagna tabellen. Har beställningshavaren icke eget hushåll, utgår dock endast traktement för natt.

Är tjänstestället så beläget, att beställningshavaren bedömes under tjänstgöringen kunna bibehålla bostaden såsom nattkvarter, äger han åtnjuta resekostnadsersättning enligt allmänna resereglementet för resa mellan tjänstestället och bostaden, som han företager för att intaga nattkvarter eller återvända därifrån. Sådan ersättning utgår dock endast under förutsättning att bostaden är belägen utom tjänstgöringszonen och må ej överstiga beloppet av reservbefälstraktement för natt.

4. I fråga om rätt att vid förrättning utom tjänstgöringszonen bibehålla utgående reservbefälstraktement skola bestämmelserna i 8 § allmänna resereglementet äga motsvarande tillämpning. Vad i första stycket av sistnämnda paragraf sägs om det högsta belopp, varmed traktement för dag må utgå, skall jämväl i övrigt iakttagas vid tillämpning av bestämmelserna i 1—3 mom. här ovan.

5. Beställningshavare å reservstat hänföres till den rese- och traktementsklass, till vilken innehavare av motsvarande beställning på aktiv stat är hänförd.

6. Beställningshavare å reservstat äger under tjänstgöring enligt de för motsvarande personal på aktiv stat gällande grunderna uppbära sjötillägg, ersättning för omhändertagande av uppbörd, särskilda förmåner under tjänstgöring å vissa fartyg, flygtillägg, elevtillägg, flygtraktement, mässpenningar, representationspenningar samt särskilda förmåner vid utförande av dykeriarbeten och under tjänstgöring i sjöreserven ävensom utbekomma uniformspersedlar och materialier m. m. samt nyttja skyddsbeklädnad m. m.

7. Beställningshavare å reservstat äger åtnjuta oavkortad lön — förutom för tid, varunder vederbörande deltagar i tjänstgöringen, in- och utryckningsdagar inräknade — *dels* vid förhinder att deltaga i tjänstgöringen på grund av olycksfall i tjänsten eller annat sådant förhållande, som i 28 § under I sägs i 6 punkten a) och 8 punkten statens allmänna avlöningsreglemente, *dels ock*, under sammanlagt högst en tiondel av anbefald tjänstgöringstid, vid förhinder att deltaga i tjänstgöringen på grund av sjukdom i andra fall än nyss angivits samt vid tjänstledighet av annan anledning. Vid förhinder att deltaga i tjänstgöringen samt vid tjänstledighet i andra fall eller under längre tid än nu sagts skola i fråga om rätt att åtnjuta avlöning de bestämmelser, som gälla för motsvarande personal på aktiv stat, äga tillämpning.

8. Under tjänstgöring äger beställningshavare å reservstat rätt till sjukvård enligt de för motsvarande personal på aktiv stat gällande grunderna. Den, som på grund av sjukdom eller skada, som föranletts av militärtjänstgöringen, under tjänstgöring intagits på sjukvårdsanstalt, skall, därest behovet av anstaltsvård fortfarande föreligger vid tjänstgöringens slut, jämväl därefter intill dess behovet av sådan vård upphör, dock högst under sex månader, äga åtnjuta sjukvård enligt nyss angivna grunder.

14 §.

Reservstatsarvodet utbetalas månadsvis i efterskott, i den mån icke beträffande särskild ersättning utbetalning i annan ordning är stadgad eller eljest finnes lämpligen böra ske.

15 §.

Beställningshavare å reservstat skall vara pliktig underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar, om vilka förmålas i 11 § tredje stycket och 13 §.

16 §.

Beträffande avlöningsförmåner för beställningshavare å reservstat under tid då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt stadgas i sagda reglemente.

17 §.

Beställningshavare å reservstat äger pensionsrätt i den mån så följer av gällande tjänste- och familjepensionsbestämmelser.

Särskilda bestämmelser.

18 §.

1. I fråga om förening av beställning å reservstat med sådan civil befattning i eller utom statens tjänst, för vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser, skall, utan hinder av vad nämnda bestämmelser innehålla däremot stridande, gälla följande.

a. Förening av beställning å reservstat med ordinarie eller extra ordinarie civil befattning må ej ske, med mindre Kungl. Maj:t därtill lämnar tillstånd.

b. I enlighet med stadgandet i 19 § statens allmänna avlöningsreglemente ankommer det på Kungl. Maj:t att pröva huruvida och i vad mån avdrag skall ske å avlöning för civil befattning, som innehaves samtidigt med beställning å reservstat.

2. Är innehavare av beställning å reservstat berättigad att av statsmedel uppbära tjänstepension för beställning på aktiv stat eller har han kommit i åtnjutande av reservpension eller däremot svarande engångsbelopp, beror på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån av sådan anledning avdrag å avlöningen skall ske.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1954, från och med vilken dag kungörelsen den 24 september 1943 (nr 749) angående krigsmaktens reservstater skall upphöra att gälla.

Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning å den som vid denna kungörelses ikraftträdande redan tillhör reservstat och icke före den 1 oktober 1954 hos Kungl. Maj:t anmält sig vilja övergå å de nya bestämmelserna, i vilket fall Kungl. Maj:t har att pröva om och under vilka villkor sådan övergång kan medgivnas samt tidpunkten för densamma.

Förslag

till

kungörelse om ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416).

Härigenom förordnas, att 1 § 1 mom., 7 § 2 mom., 14 § 2 mom., 15 § 4 mom. samt 30 § 1 mom. 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

1 §.

1 mom. Detta reglemente — — — beteckningen Cr.

Reglementet skall tillika äga tillämpning å innehavare av beställning å reservstat med beteckningen Rs, som är underkastad av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser angående försvarets reservstater.

7 §.

2 mom. För följande — — — angivna levnadsålder:

A. Ordinarie befattningar.

B. Extra ordinarie befattningar.

C. Beställningar å reservstat.

Beteckning och nummer	Levnadsår
Rs 19, 27.....	50
Rs 30, 33.....	55

För här — — — års ålder.

Utän hinder — — — riksdagens beslut.

För ovan — — — särskild pensionsålder.

14 §.

2 mom. För befattning — — — inom lönegraden.

Löneklass	Begynnelseunderlag kronor
<i>Löneplan nr 1.</i>	
<i>Löneplan nr 2.</i>	
<i>Löneplan nr 3.</i>	
<i>Löneplan nr 4.</i>	

¹ Senaste lydelse, se beträffande 1 § 1 mom. 1950:418, beträffande 7 § 2 mom. 1952:423 och 1953:331, beträffande 14 § 2 mom. 1951:403 ävensom 1952:423 och 712 samt beträffande 30 § 1 mom. 1949:255 och 1953:331.

Såsom undantag — — — vid försvaret.

För beställning å reservstat utgör begynnelseunderlaget det belopp, som enligt första och andra styckena gäller för slutlöneklassen inom den lönegrad motsvarande beställning å aktiv stat tillhör.

15 §.

4 mom. Vid tjänstårsberäkning — — — särskild avgångstjänst.

Såsom inskränkning i vad i 1 och 2 mom. samt nästföregående stycke stadgats gäller, att av tid, varunder tjänsteman innehaft beställning å reservstat, må vid bestämmande av pensionsförmån enligt detta reglemente tillgodoräknas allenast tid för i beställningen fullgjord tjänstgöring, såframt ej Kungl. Maj:t annat medgiver. Utan hinder härav må dock tid, varunder dylik beställning innehafts, tillgodoräknas beställningshavare å reservstat, för vilken det för hel pension erforderliga antalet tjänstår utgör 25, till en fjärdedel och annan beställningshavare å reservstat till en tredjedel.

30 §.

Fjärde huvudtiteln.

1 mom. *Försvarsdepartementet, försvarets sjukvårdsstyrelse, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarsstaben, armén, marinen och flygvapnet.*

1. I fråga — — — pensionsålderns inträde.

2. Där i — — — beräknade beloppen.

3. Innehavare av beställning vid försvaret med lönegradsbeteckningen Ca, Co, Ma, Me eller Mo ävensom beställningshavare å reservstat må, oavsett stadgandena i 15 §, såsom tjänstår tillgodoräknas följande tid, nämligen

a) innehavare av beställning med lönegradsbeteckningen Ma, Me eller Mo ävensom beställningshavare å reservstat tid, under vilken beställningshavaren efter fyllda 21 år innehaft med tjänstepensionsrätt icke förenad fast anställning såsom manskap vid försvaret, samt annan beställningshavare två tredjedelar av sådan tid;

b) beställningshavare, som — — — tjänstgöring vid försvaret.

Innehavare av beställning vid försvaret med lönegradsbeteckningen Ce — — — manskap vid försvaret.

Vid tjänstårsberäkning — — — till efterrättelse.

4. Ordinarie beställningshavare — — — Kungl. Maj:t stadgas.

Erhåller pensionstagare — — — anställningen upphör.

Har pensionstagare — — — främmande tjänst.

Där tjänstepension — — — två tredjedelar.

5. Där den, som åtnjuter tjänstepension eller tjänstelivränta för militär eller civilmilitär beställning å aktiv stat eller beställning å reservstat, samtidigt därmed åtnjuter eller dessförinnan kommit i åtnjutande av reservpension eller däremot svarande engångsbelopp, skall på Kungl. Maj:ts prövning bero, om och i vad mån av sådan anledning avdrag skall ske å de till tjänstepensionen hörande förmånerna eller å tjänstelivräntan.

6. I fråga — — — utfärda föreskrifter.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1954, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementet i dess ändrade lydelse upphör att gälla, såvitt angår beställningshavare å reservstat, å vilken reglementet i den ändrade lydelsen erhåller tillämpning.

Förslag

till

kungörelse om ändring i 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947¹ (nr 417).

Härigenom förordnas, att 9 § 2 mom. och 10 § 1947 års allmänna familjepensionsreglemente den 30 juni 1947¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

9 §.

2 mom. För befattning — — — inom lönegraden.

Löneklass	Familjepensionsunderlag kronor
	Löneplan nr 1.
	Löneplan nr 2.
	Löneplan nr 3.
	Löneplan nr 4.

För beställning å reservstat utgör familjepensionsunderlaget det belopp, som enligt första stycket gäller för slutlöneklassen inom den lönegrad motsvarande beställning å aktiv stat tillhör.

10 §.

Såsom *tjänstår* räknas vid bestämmande av familjepension

a) tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente; dock må för den som vid sin död innehade beställning å reservstat eller dessförinnan avgått med rätt till pension från sådan beställning tiden för reservstatsanställningen, oavsett vad därom stadgas i tjänstepensionsreglementet, vid bestämmande av familjepension för reservstatsbeställningen tillgodoräknas i sin helhet;

b) tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt familjepensionsreglementet — — — åtnjöt förtidspension.

Därest det — — — tjänstepensionsreglemente avses.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1954.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 9 § 2 mom. 1951:404 ävensom 1952:424 och 743.